



สถาบันข่าวอิสรา

สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย

## 'เปอมุดา-เปอมูตี' : ปัญหาเยาวชนกับการแก้ปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้



วันศุกร์ที่ 23 มีนาคม 2007 11:28น.

สันติ หะยีสมาน

สถาบันข่าวอิสรา สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย

### คือ 'เหยื่อ' และ 'เครื่องมือ' ตลอดกาล

เยาวชนชาย-หญิง หรือ 'เปอมุดา-เปอมูตี' (Pemuda-Pemudi) ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ กำลังเป็นปัญหาหนักอก จากก่อนหน้านี้ใคร ๆ ก็มองว่าพวกเขาคือปัญหาใหญ่ทางสังคมและเศรษฐกิจ เนื่องจากพวกเขาจำนวนไม่น้อยเป็นพวกติดยา เสเพล มั่วเมาทางเพศ ไร้งานทำ ลักเล็ก ขโมยน้อย จนกระทั่งก่อคดีปล้น จี้ ฆ่า ฯลฯ แต่ภายในช่วงเวลา 3-4 ปีมานี้ 'เปอมุดา-เปอมูตี' พวกนี้ไปไกลมาก กระทั่งกลายเป็นปัญหาด้านความมั่นคงไปเรียบร้อยแล้ว

พวกเขาเป็นทั้ง 'เหยื่อ' และ 'เครื่องมือ' ในเหตุการณ์รุนแรงทางภาคใต้ โดยกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ ซึ่งมีเป้าหมายที่จะแบ่งแยกดินแดน 3 จังหวัดของไทย

และแน่นอน-พวกเขายังเป็น 'เหยื่อ' และ 'เครื่องมือ' ของพวกต่อต้านการแบ่งแยกดินแดน (counter-separatists) ซึ่งมีอยู่หลายกลุ่มด้วยเช่นกัน

หากจะขยายความ -- "พวกต่อต้านการแบ่งแยกฯ" -- ไล่ไปได้เลยตั้งแต่พวกสร้างสถานการณ์รายวันทั่วไป ซึ่งอาจเป็นได้ตั้งแต่พวกกลุ่มอำนาจเก่าหรือพวกสูญเสียผลประโยชน์ พวกนักค้ายาเสพติด พวกฉวยโอกาสฆ่าล้างแค้น พวกโจรธรรมดา พวกที่ได้รับผลประโยชน์จากสถานการณ์ที่

ตนสร้างขึ้น แล้วก็ยังมีพวกสร้างสถานการณ์ทางการเมืองเพื่อยุทธศาสตร์อื่น (ไม่ใช่เพื่อแบ่งแยกดินแดน) และพวกสร้างสถานการณ์ทางยุทธวิธีเพื่อเอาชนะทางยุทธศาสตร์ ทั้งนี้ยังไม่นับรวมพวกอนาธิปไตยย่อยๆ หรือพวกอนาคิสต์ (anarchist) ซึ่งเข้าร่วมหลอ้งโรงด้วย

บรรดาผู้ก่อความไม่สงบเหล่านี้ล้วนพุ่งเป้าไปที่เหล่า 'เปอमुตา-เปอมุตี' หรือเยาวชนหนุ่ม-สาว เพื่อหวังใช้พวกเขาเป็น 'เครื่องมือ' ในการก่อการร้ายสารพัดรูปแบบ..

แต่ไม่ว่าพวกเขาจะเป็น 'เหยื่อ' หรือ 'เครื่องมือ' ของใคร ก็ต้องถือว่าพวกเขาได้รับการปฏิบัติที่เลวร้ายและไร้มนุษยธรรม!

ดังนั้นจึงไม่แปลกที่มี 'เปอมุตา-เปอมุตี' จำนวนหนึ่งได้ลุกขึ้นต่อสู้เองโดยปราศจากการนำ และโดยไม่ได้ตกเป็นเครื่องมือของใคร แต่ลุกขึ้นสู้เพื่อความเป็นธรรมในฐานะมนุษย์ที่ถูกกดขี่ จากเงื่อนไขของสถานการณ์ที่เลวร้ายแบบไม่แยกแยะ ซึ่งพวกเขา-หมายถึงเพื่อน ญาติพี่น้อง และตัวเอง ต้องประสบกับความสูญเสียอย่างไร้ความปรานีและปราศจากความเป็นธรรม

## ใครคือ 'เปอมุตา-เปอมุตี'?

'เปอมุตา-เปอมุตี' เป็น**ภาษามลายู** พวกเขาก็คือวัยรุ่นหนุ่มสาวซึ่งส่วนใหญ่เกิดและเติบโตในเขตชนบท (นอกตัวเมืองออกไป) ที่ซึ่งพวกเขาเรียนรู้ที่จะพูดภาษานายู (ภาษามลายูถิ่นปัตตานี) เรียนอ่าน พูด เขียนภาษาไทยในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐ เรียนวิชาฟิรดูอินหรือวิชาอิสลามศึกษาเบื้องต้นจากโรงเรียนประจำมัธยมในหมู่บ้าน พร้อม ๆ กับฝึกปฏิบัติทั้งการละหมาด (นมัสการพระเจ้า) การถือศีลอด ฯลฯ และเป็นผู้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม ประเพณี ศาสนาของสังคมชุมชนของตนเพื่อส่งผ่านถึงอนุชนรุ่นต่อ ๆ ไป

จากความเป็นไปได้ในระดับปกติดังกล่าวทำให้ระบุได้ว่า กระบวนการทำให้ 'เปอมุตา-เปอมุตี' เหล่านี้เป็น 'ไทยมุสลิม' ตามความประสงค์ของรัฐไทยดูเหมือนจะสามารถสร้างความพอใจแก่พวกเขาและชุมชนด้วยดีทีเดียว อย่างน้อย 'เปอมุตา-เปอมุตี' พวกนี้ก็จะเป็น 'เด็กดี' ของพ่อแม่ รวมทั้งเป็น 'เยาวชนที่ดี' ของชุมชนที่สังกัด และจากวิถีชีวิตแบบพอเพียงและมีลักษณะธรรมาภิบาลสูงแบบอิสลาม ก็น่าจะสามารถพ่วงฟักพวกเขาให้เป็น 'พลเมืองดี' ของรัฐไทยได้พอสมควรด้วย

## การต่อต้านและการแบ่งแยกดินแดน

เมื่อเปอมุตา-เปอมุติกกลุ่มใหญ่ก้าวออกมาจากสังคมชุมชนตามประเพณี-ศาสนาซึ่งมีพื้นฐานของสังคม และเศรษฐกิจพอเพียงตามแบบฉบับของอิสลาม เข้าสู่สังคมทุนนิยม-เสรีนิยมสุดขั้ว พวกเขาจะต้องเผชิญหน้ากับอนาคตที่ไม่มีอะไรแน่นอนอีกต่อไป

นั่นหมายความว่าภายในเวลาอันใกล้เท่านั้น พวกเขาจะตกเป็นเหยื่ออย่างแน่นอน ในขณะที่โลกอิสลามตามประเพณีนิยมซึ่งเป็นรากเหง้าของ 3 จังหวัดจะหวนกลับมาในระยะเวลาเริ่มต้น จากนั้นก็จะเริ่มต่อต้านจากเขาไปหาหนัก จนไปสู่ระดับที่รุนแรงถึงสูญเสียเลือดเนื้ออย่างที่ปรากฏในปัจจุบัน

การปรากฏตัวของ "กลุ่มตะวะห์" ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่ยะลา และกระจายไปทั่วประเทศอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในช่วง 10 ปีให้หลังมานี้ ด้านหนึ่งแสดงถึงปฏิกริยา การปฏิเสธและหันหลังให้โลกทุนนิยม-เสรีนิยมซึ่งเชื่อว่าเป็นที่มาของอบายมุขและความชั่วร้ายด้วยประการทั้งปวงในทัศนะของพวกเขา อีกด้านหนึ่งเป็นการเรียกร้องการกลับไปหาแนวทางสันโดษ สันติธรรม และขันติธรรมแบบอิสลามซึ่งปราศจากความมั่งคั่งใหญ่ใฝ่สูงในทางโลกเป็นที่ตั้งแบบดั้งเดิม

ทว่าไม่ว่าจะชอบหรือไม่ชอบ อำนาจของโลกทุนนิยมก็ต้องคืบคลานเข้ามาอยู่ดี และนี่คือสิ่งที่พวกเขาไม่ว่า 'เปอมุตา-เปอมุติ' หรือมุสลิมทุกคนไม่ควรหลบหนี (escape) ทางที่ดีพวกเขาควรได้รับการเตรียมตัว เหมือนในสังคมมุสลิมหลายแห่งทั่วโลกกำลังปรับตัวอยู่ เช่นในอียิปต์ มาเลเซีย สิงคโปร์ บรูไน ฯลฯ และทำได้ดีทีเดียว ดังนั้นถ้าสามารถสื่อสารถึงพวกเขาได้ เราจะพบว่าปัญหาจึงไม่ใช่อุดมการณ์แบ่งแยกดินแดนที่พวกเขา จะ เลือก เพราะตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลามเปิดโอกาสน้อยมากในเรื่องนี้ ที่สำคัญเราเองต้องไม่ใช่ผู้เปิดโอกาสให้พวกเขาได้รับประสบการณ์ตรงที่สัมผัสจับต้องได้ ด้วยการยับยั้งชั่งใจไร้ศีลธรรม (immoral) และความไม่เป็นธรรม (unjust) ให้พวกเขา ทั้งนี้ต้องให้อยู่ในขอบเขตจำกัดความของพวกเขาด้วย

กล่าวอย่างย่อ ๆ เพื่อที่จะเข้าใจถึงสภาพทางจิตใจของประชาชนพื้นฐานใน 3 จังหวัดภาคใต้ได้ว่า ไม่ว่าสถานการณ์จะแหลมคมเพียงไร การแบ่งแยกดินแดนก็ถือเป็นเรื่อง 'จิปจ๋อย' (ไม่ใช่เงื่อนไขจำเป็น) ตามบทบัญญัติศาสนา แต่การปกป้องศาสนาต่างหากเป็นเรื่องสำคัญ

ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงการศึกษาทางสังคมวิทยาพบว่า มี 'เปอमुดา-เปอมุตี' จำนวนไม่น้อย กลายเป็นพวงกลมเหลวสองทาง (double failure) นั่นคือมีกระบวนการทำให้พวกเขาปฏิเสธทั้ง เป้าหมาย (aims) และวิถี (means) สู่เป้าหมายนั้น ๆ คือปฏิเสธทั้งจุดมุ่งหมายคือความสำเร็จในชีวิตอันได้แก่ ความมั่งคั่ง อำนาจ และเกียรติยศ ตลอดจนบันไดที่จะนำไปสู่หลักชัยนั้น ๆ เป็นต้นว่า การศึกษา การมีงานทำที่สุจริตด้วยความขยัน อดทน ฯลฯ

น่ากลัวที่ว่า 'เปอมุดา-เปอมุตี' จำนวนไม่น้อยถูกผลักดันให้มาจนมุมอยู่ ณ จุดนี้จำนวนมากขึ้น ๆ อย่างไม่เว้นแต่ละวัน

สำหรับทัศนคติของฝ่ายความมั่นคงคงมองเห็นและเข้าใจดีว่า เยาวชน 'เปอมุดา-เปอมุตี' พวกนี้คือ 'ระเบิดเวลา' ดี ๆ นี่เอง!

### **เปอมุดา-เปอมุตี กับโลกมลายู-มุสลิม**

ทัศนคติเกี่ยวกับวัยรุ่นมีความแตกต่างอย่างเด่นชัดระหว่างโลกอิสลามกับโลกที่ไม่ใช่อิสลาม วัยเด็กในคำจำกัดความทั่วไปเริ่มต้นตั้งแต่วัย 7-14 ขวบ และตั้งแต่วัย 14-19 ขวบเป็นช่วงวัยรุ่นซึ่งยังคงได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายเยาวชน แต่ในโลกอิสลามนั้นการพ้นสภาพเด็กเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ซึ่งเรียกว่า วัย อาเคบาล (หรืออากิล บาลิฆ) เริ่มนับตั้งแต่วัยรุ่นหญิงมีประจำเดือน และวัยรุ่นชายเริ่มมีการขับเคลื่อนของน้ำอสุจิ ซึ่งทำให้วัยรุ่นแต่ละคนเริ่มเป็นผู้ใหญ่ด้วยวัยที่ไม่เท่ากัน เนื่องจากยึดความพร้อมของร่างกายเป็นหลัก ไม่ใช่เกณฑ์อายุ

ในโลกอิสลามนั้นตั้งแต่เกิดเด็กจะได้รับการฟุ่่มฟักเลี้ยงดูอย่างดีทั้งร่างกายและจิตใจ เพราะถือว่าช่วงวัยแรกเริ่มนี้เป็นพัฒนาการที่สำคัญที่สุดของมนุษย์ จึงถือเป็นหน้าที่สำหรับพ่อแม่ที่จะต้องรับผิดชอบดูแลลูก โดยเฉพาะการให้การศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ความรู้ในการปฏิบัติตนต่างๆ เช่น การปฏิบัติตนในเรื่องการรักษาความสะอาด ตั้งแต่ร่างกาย เสื้อผ้า ข้าวของเครื่องใช้ บ้านช่อง แม้แต่ถนนหนทางก็ปล่อยให้ให้รกเรื้อไม่ได้ นอกจากนี้ตามสาระวิชาอัคลัก (Akhlaq) ยังเน้นในเรื่องกิริยามารยาท การกินอยู่หลับนอน โอภาปราศรัย การรักษาระเบียบวินัย ตลอดจนคุณธรรมพื้นฐาน เช่น การไม่พุดบด การรักษาสัญญา (อมานะห์) การไม่ลักทรัพย์ การไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตอันต้องห้าม เป็นต้น

เด็ก ๆ จะต้องเรียนรู้การปฏิบัติศาสนกิจ เป็นต้นว่า การละหมาด ถือคือด บริจาคทาน (ทั้งที่บังคับ และสมัครใจ) เขียน อ่านและท่องจำคัมภีร์กุรอาน เพื่อที่จะได้ยึดเป็นแนวปฏิบัติไปตลอดชีวิต คือตั้งแต่ เกิดจนกระทั่งตายทีเดียว

อย่างไรก็ตาม ในช่วงวัยนี้ของเด็กถือว่าเป็นช่วงวัยบริสุทธิ์ เด็กๆ จะถูกถือว่าปราศจากความผิดแผกจะ ละเมิดหลักปฏิบัติในศาสนาก็ตาม จนกว่าเด็กจะมีอายุครบแปดขวบบริบูรณ์ พ่อแม่จะต้องรับผิดชอบ แขนเด็กไปจนกว่าเด็กจะบรรลุนิติภาวะ ซึ่งตามหลักศาสนาอิสลามเรียกว่า ศาสนภาวะ

การเตรียมเด็กในวัยนี้อย่างเป็นระบบในศาสนาอิสลาม ทำให้มีการจัดตั้ง **'สถานอบรมปมสอนเยาวชน'** ที่เรียกว่า **ตาดีกา** ขึ้น

คำนี้เขียนด้วยอักษรโรมันว่า TADIKA หรือ Tadika ย่อมาจาก Taman Didikan Kanak-Kanak (ตามัน ตีดีกัน กานะ-กานะ) แปลว่า "สวนอบรมปมสอนเด็ก" ซึ่งน่าจะถ่ายทอดมาจาก ภาษาเยอรมันอีกทีหนึ่ง อันได้แก่คำว่า Kindergarten ซึ่งแปลว่า "สวนเด็ก" ในที่นี้หมายถึง โรงเรียนอนุบาล นั่นเอง

มาถึงหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญก็คือตอนเด็ก ๆ เหล่านี้บรรลุนิติภาวะ (อาเกิล บาลิฆ) ซึ่งมีข้อพิจารณาดังนี้

สำหรับเด็กผู้หญิงจะบรรลุนิติภาวะเมื่อเริ่มมีประจำเดือนครั้งแรก ส่วนเด็กผู้ชายเริ่มมีน้ำอสุจิสลื่อนครั้งแรก การบรรลุนิติภาวะของเด็กพ่อแม่ทุกคนจึงรับรู้ และเด็กเองก็รับรู้ เพราะได้เรียนรู้มาแล้วในโรงเรียนตาดีกา ภายหลังจากบรรลุนิติภาวะ จะถือว่าเด็กมีความสมบูรณ์พร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ จำเป็นที่พวกเขาจะต้องมีความรับผิดชอบ โดยเฉพาะการปฏิบัติศาสนกิจอย่างน้อย 3 ใน 5 ประการ คือ การละหมาด (วันละ 5 เวลา) การถือนิฮาด และการจ่ายทานฟิฏเราะห์ ฯลฯ

แต่ตามประเพณีมลายู (ไม่ใช่ศาสนา) トラาบิดที่พวกเขายังไม่แต่งงาน วัยรุ่นที่เป็น 'เปอมูดา' (คนหนุ่ม) และ 'เปอมูตี' (คนสาว) จะยังคงอยู่ในความรับผิดชอบของพ่อแม่และผู้ปกครองต่อไป ทั้งนี้เพราะพวกเขาถูกถือว่า คือพลังทางสังคม เศรษฐกิจ และศาสนาที่จะต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่ด้วยความระมัดระวังเป็นพิเศษ

หนึ่งในการดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษก็คือ พวกเขาจะต้องได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกับบุตรหลานของเพื่อนบ้าน ทั้งทางโลกและทางธรรม

จึงเป็นเรื่องเข้าใจผิดที่ว่า พวกเขาถูกทอดทิ้ง ไม่ได้ได้รับการศึกษาในช่วงวัยที่สำคัญยิ่งนี้

## จะแก้ปัญหา 'เปอमुตา-เปอมุตี' อย่างไร

อนาคตของชาติขึ้นอยู่กับความมั่นคงของชาติ ถ้าไม่แบ่งเบาแบ่งเรา 'เปอมุตา-เปอมุตี' เหล่านี้ก็เป็นเยาวชนของชาติ ดังนั้น พวกเขาก็คือ อนาคตของชาติ ที่เราจะต้องอุ้มชูดูแลโดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง เราเองต้องพร้อมที่จะ ลงทุน โดยเฉพาะทางด้านการศึกษาให้พวกเขา เช่นเดียวกับลงทุนให้กับเยาวชนทั่วประเทศ

การศึกษาต่อในกรุงเทพฯ (หรือในตัวจังหวัด) ในชั้นอุดมศึกษามีค่าใช้จ่ายคนละ 5-6 พันบาทต่อเดือน นับว่าเป็นยอดเงินที่สูงมาก และแทบเป็นไปได้เลยสำหรับครอบครัวมุสลิมที่พ่อแม่หาเข้ากินค่าจะส่งเสียให้ลูกเรียน แม้ว่าทางการจะพยายามโน้มน้าวให้พวกเขามาเรียนต่อระดับสูงในสายสามัญหรือสายอาชีพ เพื่อที่จบไปจะได้มีงานทำเพียงใด

'เปอมุตา-เปอมุตี' เหล่านี้ส่วนหนึ่งจึงยังคงเดินทางไปศึกษาต่อต่างประเทศ สำหรับผู้ที่สมัครใจจะศึกษาในประเทศ โดยเฉพาะในกรุงเทพฯ หลายคนก็ต้องหารายได้เพิ่ม บางคนสมัครเป็นพนักงานขาย พนักงานส่งของตามห้างสรรพสินค้า แต่ก็มีส่วนหนึ่งที่จำต้องสมัครเป็นบริกรหรือแคชเชียร์ตามภัตตาคารของคนจีน ซึ่งมีการเสิร์ฟอาหารประเภทคอกหมูย่าง เนื่องจากทางเลื่อมมีน้อยนัก

สาวมุสลิมจาก 3 จังหวัดภาคใต้จำนวนไม่น้อยที่กว่าจะมีบุตรจริง ผ่านการแท้งลูกมาแล้วตั้ง 1-3 ครั้ง ตั้งแต่ยังเป็นนักศึกษาที่กรุงเทพฯ สงขลา นครศรีธรรมราช หรือแม่แต่ที่ยะลา!

ทั้งหมดนี้คือภาพจริงที่ปรากฏ ซึ่งท่านสามารถสอบถามไปตามแหล่งที่พักพิงหรือสถาบันการศึกษาชั้นสูงในกรุงเทพฯ ที่มีนักศึกษามุสลิมชุมนุมอยู่จำนวนมาก

## ทางออกในการแก้ปัญหา

รัฐควรให้ทุนการศึกษาให้นักศึกษามุสลิมในพื้นที่ภาคใต้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ไม่ว่าจะพวกเขาจะศึกษาต่อในพื้นที่ หรือนอกพื้นที่ก็ตาม เพื่อให้พวกเขาเรียนรู้ทั้งทางโลกและทางธรรมตามที่พวกเขาปรารถนา โดยรับรองว่าพวกเขาจะมีงานทำ

ยกตัวอย่างเช่น ถ้าพวกเขาเรียนจบปริญญาตรีทางการศึกษา (ซึ่งแต่ละปีมีจำนวนมาก) ก็พยายามให้พวกเขาสามารถสอบบรรจุได้ง่าย ๆ และควรกำหนดให้บรรจุคนในพื้นที่เป็นอัตราส่วนที่มากกว่าคนนอกพื้นที่ เพื่อปกป้องสถานศึกษา (ไม่ให้ถูกเผา) และบุคลากร (ไม่ให้ถูกลอบทำร้าย) ซึ่งเชื่อว่าส่วนหนึ่งมาจากสาเหตุที่คนในพื้นที่เองยังยืนด้วยการเป็นครูอัตราจ้างปีแล้วปีเล่า ในขณะที่คนจากนอกพื้นที่

จากทั้ง 4 ภาคของประเทศไทยยอมมาเป็นครูอัตราจ้างในพื้นที่ (3 จังหวัดภาคใต้) โดยไม่หนานก็สามารถสอบบรรจุได้ (แต่ชาวบ้านเชื่อว่าส่วนใหญ่ได้รับความช่วยเหลือด้วยวิธีพิเศษ) จากนั้นก็ขอย้ายกลับไปยังถิ่นเดิมของตน แล้วก็มีคนใหม่เดินทางมาทดแทน คนแล้วคนเล่า ปีแล้วปีเล่า ส่วนคนในพื้นที่ก็ก้มหน้าก้มตากินเงินเดือนอัตราจ้างต่อไป เดือนละ 4,500 บาท

รัฐจะต้องแก้ปัญหา 'เปอमुดา-เปอมุติ' — หม่อมสาวในพื้นที่ให้ได้รับความเป็นธรรมในเรื่องอาชีพให้จงได้ กล่าวคือเมื่อรัฐลงทุนให้ 'เปอมุดา-เปอมุติ' พวกนี้ศึกษาจนสำเร็จปริญญาตรีแล้ว ก็ต้องพร้อมที่จะรับพวกเขาเข้าทำงานในหน่วยงานของรัฐ หรือแหล่งงานอื่น ๆ ที่พร้อมจะยอมรับพวกเขาเข้าทำงาน ทั้งนี้จะต้องไม่ละเมิดสิทธิส่วนตัว รวมทั้งสิทธิที่พวกเขาจะปฏิบัติตามประเพณีศาสนาของพวกเขาด้วย

เคยปรากฏว่ามีการละเมิดการแต่งตั้งอัญญาในที่ทำงานทั้งในหน่วยงานรัฐและเอกชน (เช่น โรงพยาบาล บริษัท ห้างร้าน ฯลฯ) ทั้งที่อยู่ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยซ้ำ

กล่าวโดยสรุป จะแก้ปัญหาเยาวชน 'เปอมุดา-เปอมุติ' ได้ ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องแก้ปัญหา ยาเสพติด ส่งเสริมจริยธรรมและศาสนา และถ้าเป็นไปได้— จำเป็นต้องย้ายสถานบันเทิงและอบายมุขออกจากพื้นที่ 3 จังหวัด ไม่ว่าจะตั้งอยู่ที่สุไหงโก-ลก นราธิวาส ยะลา ปัตตานี นาประดู่ โคกโพธิ์ ฯลฯ เอาไปตั้งที่หาดใหญ่ให้หมด เพื่อให้นักท่องเที่ยวจากประเทศเพื่อนบ้านที่ต้องการท่องเที่ยวแบบเอาสนุก ไปสนุกให้อิ่มหนำเฉพาะที่หาดใหญ่แห่งเดียว ซึ่งก็คงเพียงพอ ส่วนในเขตสามจังหวัดฯ นั้นควรส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์เป็นหลัก โดยในระยะแรกอาจพักที่หาดใหญ่ หรือในพื้นที่ระยะสั้น ๆ ส่วนการแก้ปัญหาด้านการศึกษาของเยาวชนนั้น รัฐต้องจัดหาทุนการศึกษาให้แก่เยาวชนเพื่อให้พวกเขาได้เรียนหนังสือจนจบ ไม่ว่าจะเรียนในหรือนอกพื้นที่ 3 จังหวัดฯ และที่สำคัญจะต้องมีตำแหน่งงานจัดสรรอย่างเพียงพอด้วย เพื่อรองรับบัณฑิตมุสลิมเหล่านี้ ฯลฯ เชื่อว่าแนวทางแก้ปัญหาที่เสนอนี้น่าจะสามารถแก้ปัญหความมั่นคงทั้งในระยะสั้นและระยะยาวในสามจังหวัดฯ ได้ดีกว่าการใช้นโยบายสมานฉันท์ทางทฤษฎีประสานกับการปราบปรามในทางปฏิบัติซึ่งกำลังใช้อยู่ในปัจจุบัน ซึ่งแทบไม่เห็นอนาคต